

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 26 » « 11 » 2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО

для студентів

Напряму підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»

Освітнього рівня – першого (бакалаврського)

Освітньої програми «Музичне мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>11.96/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>18</u> р.

Київ - 2018

Розробник:

Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: **Гаркуша Л.І.** старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Бутенко Т.М. викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Ляшенко О.Д. доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 05.08 2018 року № 10

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми
(керівником проектної групи)

6.020204 «Музичне мистецтво»

(назва освітньої програми)

6.08.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (О. М.Олексюк)
(підпис)

на 20__ / __ Робочу програму перевірено

_____.____.2018 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

**1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Вид дисципліни	<i>Нормативна</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>4/480</i>	
Курс	<i>IV</i>	
Семестр	<i>7</i>	<i>8</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>4</i>	
Обсяг кредитів	<i>2</i>	<i>2</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>120 годин</i>	
Аудиторні	<i>34 години</i>	<i>28 годин</i>
Модульний контроль	<i>4 години</i>	<i>2 години</i>
Семестровий контроль		<i>30 годин</i>
Самостійна робота	<i>22 години</i>	
Форма семестрового контролю	<i>-</i>	<i>екзамен</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основний музичний інструмент. Фортепіано» входить до курсу спеціальних дисциплін.

Мета курсу – формування інструментально-виконавських навичок та знань і художньо-естетичного світогляду майбутніх вчителів музики та підготовка студентів до всебічного використання музичного інструмента в подальшій роботі.

Завдання навчального курсу:

1. Формування інтересу до педагогічної діяльності і самостійної роботи у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутнього фахівця.

2. Створення професійної основи для подальшої самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами гри на музичному інструменті.

3. Оптимізація професійної підготовки вчителя музики в інтегрованій єдності музично-виконавського та педагогічного компонентів.

4. Накопичення музичного репертуару для проведення різних форм навчальної та позакласної діяльності у шкільних та культурно-освітніх установах.

5. Формування готовності вирішувати питання добору та інтерпретації дидактично-доцільних зразків національного та зарубіжного музичного мистецтва з урахуванням вікових можливостей школярів.

6. Виховання естетичних смаків та ціннісних орієнтацій студентів.

7. Формування індивідуального виконавського стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва.

У результаті вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» у студентів мають бути сформовані такі фахові та загальні **компетентності:**

– *інструментально-виконавська* (вільне володіння музичним інструментом (інструментами) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музикування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час);

– *світоглядна* (наявність ціннісно-орієнтаційної позиції; загальнокультурна ерудиція, світогляд; розуміння сутності і соціальної

значущості майбутньої професії; збереження національних духовних традицій);

– *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності);

– *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

3.Програмні результати навчання

– Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді (музично-творчому колективі). Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами;

– Володіння методами та навичками сольного виконання, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

–Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.

- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;

- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;

- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;

- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного

творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіх

IV курс							
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Модульний контроль
VII СЕМЕСТР							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 13: Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності							
13.1	Розвиток виконавських навичок у роботі над поліфонічними творами великої форми.	13	8			8	5
13.2	Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації фортепіанних творів.	13	8			8	5
	МКР	2				2	
	Разом	28	16			16	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14: Компетентність у галузі музично-педагогічного виконавства							
14.1	Опанування музичних творів із шкільного репертуару.	15	9			9	6
14.2	Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для слухання.	15	9			9	6
	МКР	2				2	
	Разом	32	18			18	12
	Усього за VII семестр	60	34			34	22
VIII СЕМЕСТР							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 15: Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва							
15.1	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.	7	7			7	
15.2	Акумуляція виконавсько-художніх умінь і навичок.	7	7			7	
	МКР	1				1	
	Разом	15	14			14	1
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 16: Художньо-виконавська майстерність							
16.1	Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.	7	7			7	
16.2	Реалізація художньо-виконавських і педагогічних завдань шкільного репертуару.	7	7			7	
	МКР	1				1	
	Семестровий контроль	30			30		
	Разом	45	14		30	14	1
	Усього за VIII семестр	60	28		30	28	2
	УСЬОГО	120	62		30	62	22

**4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 13 (IV КУРС, VII СЕМЕСТР)

Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності

Тема 13.1. Розвиток виконавських навичок у роботі над поліфонічними творами великої форми.

Продовження оволодіння навичками поліфонічного мислення, поліфонічного контролю, його взаємодія з виконавськими прийомами, різними видами поліфонічної техніки. Вміння у творах великої форми опанувати драматургію музичного образу. Формування масштабного музичного мислення.

Тема 13.2. Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації фортепіанних творів.

Вміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів. Розуміння значення тембрального забарвлення, реалізація художнього задуму кожного з творів програми.

Основна література: 1 – 5.

Додаткова література: 1-7 .

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14 (IV КУРС, VII СЕМЕСТР)

Компетентність в галузі музично-педагогічного виконавства

Тема 14.1. Опанування музичних творів з шкільного репертуару.

Знання специфіки відтворення фортепіанних творів різних епох, стилів, жанрів, враховуючи особливості сприйняття даного віку школярів.

Тема 14.2. Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для слухання.

1 Вміння поєднувати мелодичну лінію та акомпанемент, оволодіння навичками спільного музикування. Вміння виконувати музичні твори для слухання досконало-технічно та художньо-виразно.

Основна література: 1 – 5.

Додаткова література: 1-7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 15 (IV КУРС, VIII СЕМЕСТР)

Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва

Тема 15.1. Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.

Формування уявлень про специфіку музично-образного відтворення світу, використання власного емоційно-естетичного досвіду для створення художнього образу фортепіанного твору. Вміння створювати певний емоційний настрій для кращого відтворення змісту музичного твору. Вміння розкрити ідейно-естетичний зміст твору, через розвиток музичної форми.

Тема 15.2. Акумулявання виконавсько-художніх умінь та навичок.

Формування творчого підходу до виконання музичних творів. Розширення динамічних можливостей, вдосконалення та закріплення звучання інструменту. Вдосконалення змістового та виразного виконання, вміння усвідомлювати твір в цілому при реалізації виконавських завдань.

Основна література: 1 – 5.

Додаткова література: 1- 7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 16 (IV КУРС, VIII СЕМЕСТР)

Художньо-виконавська майстерність

Тема 16.1. Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.

Репетиційна робота над технічними труднощами. Вміння реалізовувати художній задум в концертному виступі.

Тема 16.2. Реалізація художньо-виконавських та педагогічних завдань з шкільного репертуару.

Вміння виконувати музичні твори з слухання музики досконало технічно та художньо-виразно у відповідності до стилю. Знання специфіки музичного сприйняття школярів різного віку.

Основна література: 1 – 5.

Додаткова література: 1– 7.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	16	16	18	18	14	14	14	14
Лабораторна робота	10	16	160	18	180	14	140	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10				
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	211	-	233	-	179	-	179
Максимальна кількість балів		444				358			
Розрахунок коефіцієнта		-				Усього за період роботи до екзамену 802 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 13,36); екзамен - 40 балів.			

6.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

IV курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 13.1. Продовження оволодіння навичками поліфонічного мислення, поліфонічного контролю, його взаємодія з виконавськими прийомами, різними видами поліфонічної техніки.	5	Нотна література	Прослуховування	5
2.	Тема 13.2. Уміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів. Розуміння значення тембрального забарвлення реалізація художнього задуму кожного з творів програми.	5	Нотна література	Прослуховування	5
3.	Тема 14.1. Знання специфіки відтворення фортепіанних творів різних епох, стилів, жанрів, враховуючи особливості сприйняття школярів даного віку.	6	Нотна література	Прослуховування	5
4.	Тема 14.2. Вміння поєднувати мелодичну лінію та акомпанемент оволодіння навичками спільного музикування. Вміння виконувати музичні твори для слухання досконало технічно та художньо виразно	6	Нотна література	Прослуховування	5
	усього	22			20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання		Бали
1.	<i>Практичне виконання твору великої форми</i>	своєчасність виконання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		ініціативність	1	
2.	<i>Прослуховування під час роботи в класі: дотримання основних етапів вивчення творів великої форми</i>			8
3.	<i>Робота над драматургією творів великої форми</i>			6
4.	<i>Розуміння форми твору</i>			6
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання		Бали
1.	<i>Практичне виконання творів, що передбачено індивідуальним робочим планом студента: поліфонічний твір, твори великої форми і п'єси</i>	своєчасність виконання	1	5
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		ініціативність	1	
5.	<i>Відкрите прослуховування : вільне володіння музичними творами у процесі публічного виступу</i>			5
6.	<i>Володіння навичками поліфонічного мислення і його взаємодія з виконавськими вимогами</i>			5
7.	<i>Опанування виражальних виконавських засобів</i>			5
8.	<i>Реалізації виконавського задуму інтерпретації музичних творів</i>			5
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання		Бали
1.	<i>Практичне виконання п'єс</i>	своєчасність виконання	1	8

	<i>кантиленного чи віртуозного характеру</i>	повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		ініціативність	1	
9.	<i>Прослуховування під час роботи в класі: розкриття індивідуального розуміння художнього образу музичних творів</i>			8
10.	<i>Коригування виконавських виражальних засобів та звукового результату</i>			9
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінювання		Бали
1.	<i>Практичне виконання творів з індивідуального плану студентів: поліфонічний твір, твір великої форми, 2 п'єси</i>	своєчасність виконання	1	6
		повний обсяг виконання	1	
		якість виконання	1	
		креативний підхід	1	
		ініціативність	1	
11.	<i>Відкрите прослуховування (екзамен) : опанування рівня володіння музичним інструментом, артистичне виконання музичного твору, оригінальність та зрілість інтерпретаторського мислення</i>			6
12.	<i>Відтворення музичного твору у відповідності до стилю художньо-виразної досконалості</i>			7
13.	<i>Коригування звукового результату та вдосконалення змістового та виразного виконання</i>			6
Максимальна кількість балів				25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою і формою, яка повинна максимально відтворювати рівень виконавських навичок і умінь студента, рівень його загальної музичної культури.

Програма екзамену повинна включати:

- поліфонічний твір;
- твір великої форми (сонатне алегро, класичні варіації, рондо, частина концерту);
- п'єсу;
- твір шкільного репертуару.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 - 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 - 59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

IV курс

Аудиторні (практичні) заняття – 62 год. Самостійна робота – 22 год. Модульний контроль – 6 год. Семестровий контроль – 30 год.

	VII семестр				VIII семестр			
Модулі	Змістовий модуль 13		Змістовий модуль 14		Змістовий модуль 15		Змістовий модуль 16	
Назва модуля	Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності		Компетентність в галузі музично-педагогічного репертуару		Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музики		Художньо-виконавська майстерність	
К-сть балів за модуль	211 балів		233 бали		179 балів		179 балів	
Заняття	1 – 8	9– 16	17– 25	26 – 34	1 – 7	8– 14	15– 21	22– 28
Лекційні								
Семінари								
Практичні	8	8	9	9	7	7	7	7
Назва начального модуля (практичне заняття)	Тема1.1. Розвиток виконавських навичок під час роботи над поліфонічними творами та творами великої форми	Тема1.2. Розвиток навичок стильної жанрової інтеграції фортепіанних творів	Тема2.1. Опанування музичних творів з шкільного репертуару	Тема2.2. Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для студентів	Тема3.1. Створення художнього образу фортепіанного твору та відображення його емоційного змісту	Тема3.2. Акумуляція виконавсько-художніх умінь та навичок	Тема 4.1. Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту	Тема4.2. Реалізація художньо-виконавських та педагогічних завдань з шкільного репертуару
Сам. робота	5 б	5 б	5 б	5 б				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.	
Всього без урахування коефіцієнту – 802 бали (що прирівнюється до 60 балів) коефіцієнт – 13,36 екзамєн 40 б.								

8. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

П'ЄСИ

IV рік навчання

Аренський А. Арабеска. Незабудка.
Бабаджанян А. Елегія Соль-мінор.
Бетховен Л. Контрданси. Екосези.
Гершвін Дж. Прелюдії (за вибором).
Глінка М. Баркарола.
Дремлюга М. Прелюд Фа-дієз мажор.
Лисенко М. Експромт.
Ліст Ф. Втіха №4,5.
Мендельсон Ф. Пісні без слів (за вибором).
Прокоф'єв С. Миттевості тв. 22.
Равель М. Пavana.
Рахманінов С. Елегія. Прелюдії (за вибором).
Сен-Санс К. Карнавал тварин.
Степовий М. Маленька поема. Прелюд.
Чайковський П. Пори року (за вибором).
Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси.
Шостакович Д. Прелюдії (за вибором).
Штогаренко А. Етюди-картини (за вибором).
Шуберт Ф. Музичні моменти.
Шуман Р. Фантастичні п'єси.
Щедрін Р. Тройка.
Якушенко І. Джазовий альбом (за вибором)

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

IV рік навчання

Бах І. Прелюдії і фуги.
Гендель Г. Чаконна Фа-мажор.
Глінка М. Фуга Ля-мінор. Фуга До-мажор.
Кабалевський Д. Прелюдії та фуги.
Регер М. Фугетта тв.17.
Скорик М. Прелюдії та фуги Соль-мажор,
Хіндеміт П. Фуга Фа-мажор.
Шостакович Д. Прелюдії та фуги Ре-мажор,
Шумейко В. Прелюдія та фуга Соль-мажор.
Щедрін Р. Прелюдія та фуга Ля-мінор.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

IV рік навчання

Бетховен Л. Сонати (за вибором).
Гайдн Й. Сонати (за вибором).

Гендель Г. Соната-фантазія До-мажор.
Глінка М. Варіації на тему романсу
Гріг Е. Соната Мі-мінор.
Кабалевський Д. Соната №3.
Моцарт В. Сонати (за вибором),
Прокоф'єв С. Пасторальна сонатина До-мажор.
Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
Степаненко М. Соната-балада Мі-мажор.
Шуберт Ф. Сонати Ля-мінор, Ля-мажор.
Хачатурян А. Сонатина До-мажор.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. 2екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв
2. Голубовская Н. И. Искусство педализации. – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с. Посилання на електронний варіант: <http://kubg.edu.ua/4872/>
3. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмій студентів на заняттях з основного музичного інструмента.: навч.-метод. посібник для студентів В.Н.З.. К.: Київський ун-т імені Б.Грінченка ,2013.- 100с.(30 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв.
4. Либерман Е..Я. Работа над фортепианной техникой-М.:Искусство, 1985, 144с. Посилання на електронний варіант: <http://kubg.edu.ua/4871/>
5. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепьянной игры. 5- изд.- М.:Музыка,1987-238с. 2екз. в бібліотеці Інституту мистецтв.

Додаткова література

- 1 Курковский Г. В. Питання фортепіанного виконавства. Збірник статей. – К.: Муз. Україна, 1983. - 139 с.
2. Малиновская А. В. Класс основного музыкального инструмента. Искусство фортепианного интонирования. Учебное пособие для вузов. – М.: Искусство, 2005. – 379 с.
3. Маргулис В. И. Об интерпретации произведений Бетховена. – М.: Музыка, 1991. – 75 с.
4. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86 с.
5. Милич Б. О. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. – К.: Муз. Україна, 1971. – 62 с.
6. А. Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
7. Савшинский С. И. Пианист и его работа / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 185

